

egunekoa

Boni Teruelo eta Mª Asun Miranda

(KAITeko lehendakaria eta lehendakariordea)

Emakumea eta kirola: ezin ezkonduzkoak

Duela egun gutxi, emakumearen aurkako indarkeria salatze nazioarteko eguna izan genuen; ia aldi berean, Bilboko Euskalduna Jauregian, Bizkaiko Kirol Zuzendaritzaren ekimenez eta, besteak beste, Kirol Arloko Iritzi Taldearen lankidetzarekin, *Emakumea eta Kirola: kirola genero bereizketarik gabe* kongresua egin zen.

Gezurra badirudi ere, eta alde gutietatik begiratuta, oraindik ere badiugu motibo ondo oinarrituak salatze genero batentzat dena errazagoa dela bestearentzat baino, dena eskuragarriago duela bata besteak baino, hainbeste traba eta eragozpenik gabe. Eta, gaur egun, gizarte horren aurreratu eta lehen munduan kokatu honetan, kirolean murgiltzeko orduan ere ageri-koa da aukera desberdintasuna.

Guztiarekin ere, kirol hitz anbigua zehatzago eta doiago definitzen badugu, ikus dezakegu aldeak nabarmenagoak direla lehiaketako kirola deritzon-ean (are eskola esparruan ere), jolas- teko, osasuna zaintzeko edo, besterik gabe, ondo pasatzeko helburuarekin egiten den denontzako kirola deritzon-ean baino.

Dauden aldeak identifikatu egin behar dira, eta, ondoren, estrategia eta ekintza egokien bidez, desagerrarazi. Ekintza horietan ezinbestean onartu behar da desberdin izateak ez duela zerikusirik hobe edo txarragoa izate-arekin, balio bera eman behar zaiela

batari eta besteari, *desberdintasunaren feminismoa* aldeztu ari den bezala.

Gure gizartean, ordea, oraindik ere botere desberdintasuna dago: desoreka handia ikusten da parlamentuetan, gobernuetan, batzordeetan, federazioetan eta klubetan ari diren emakumeen kopuruan. Baliabideetan ere aldeak daude, jakina baita INEMeko zerrendetan handiagoa dela emakumeen kopurua gizonena baino, eta lan ordaindua egiten dutenean, ordaina apalagoa dela ardura bereko lanak egin arren. Defizita dago enpresa babesleen interesean, komunikabideetan, gizartean oro har.

Beharrezkoa eta justifikatua da estrategiak sustatzea emakumea kirola gehiago hurbil dadin. Besteak beste, gutxi izan arren, honako hauek aipa ditzakegu:

Lehenik eta behin, familietan mentalitatea aldatzea sustatu beharko litzateke, kirola egiten duten neskatoek eta mutikoek babes bera jaso dezaten.

Bigarrenik, kirol monitore, irakasle eta entrenatzaileen mentalitatea aldatu beharko litzateke; horretarako, aldeztu aurretik, haiek emakumeen mundu subjektiboa hobeto ulertzea lortu behar da, batzuen eta besteen kirol arrakastari balio bera eman diezaioten.

Bestalde, eta bide beretik, erakunde publikoek eta pribatuek diskriminazio-rik gabeko kirol eskaintzak egin

behar dituzte; bestela, diskriminazioa izatera, positiboa izan beharko du.

Emakumeek kirol arloko zuzendaritza eta administrazio lanetan jardun behar dute, kirolaren esparru guztietan jardun ere: eskolan, jolasten, lehiaketan, kontsumoan; eta hala, erabakiak hartzeko prozesuetan esku hartzeko bidea erraztea da kirola emakumearengana hurbiltzeko beste modu bat. Kirolaren zuzendaritza eta kudeaketa esparruan kuotak edo ehunekoak ezartzea ez da erabateko konponbidea, baina, hasiera batean, lagungarria izan daiteke aldeak nabarmen murrizteko eta, gertatzen bada, aurrerakada modu objektiboan izaltzeko. Alde horretatik, onuragarria dela ematen du gizonek emakumeak sustatzeko mugimenduetan esku hartzea.

Azkenik, badirudi ezinbesteko eta funtsezkoa dela emakumeen beren mentalitate aldatzea bultzatzea, eta kirolean bezala gizarteko beste edozein esparrutan ere dituzten ahalmenen, merituen eta balioen kontzientzia hartzea. Izan ere, aldatzea hori ez gertatzera, emakumeak ez dira hobeak izango emakumeentzat berentzat gizon batzuk baino. *Beldurgarria* emangatik ere.

Bada, hori: kirola genero bereizketarik gabe!

Erredakzioan itzulia

zutabea

Bixente Serrano Izko

Bake-sariak

Maiteak egin, ez gerra goiburu entzute-tsu hark bakearen alde erotikoa nabarmendu nahi bazuen ere, nonahi nagusitzen jarraitu du gerraren alde pornografiakoak. Diseinuko goiburua, erasan handikoa, pentsaraztekoa... Baina pentsatzen hasita, laster erakusten du bere larrugorritasuna, bere intentzio oneko okerra: bakea maitasunarekin, zoriontasunarekin lotzeko nahia, eta gerra, al-diz, gorrotoarekin, gaiztakeriarekin. Bakea, azken buruan, lagunaren arteko harremanetara mugatua: bake saindua lortzeko etsaiek lagun bihurtu beharra. Ez da harritzekoa, beraz, gerraren pornografiak, sexu eta indarkeria-nahastearen nagusitasunak bere horretan jarraitzea.

Ehun urte dela hasi ziren Bakearen Nobel sariak banatzen. Ordutik hona 107 saridun guztira, 18 aldiz saririk inori eman gabe, eta askotan Bake-itunaren bat sinatu zuten hainbat eta hainbat gerlariri emanda —lagin xume gisa; lehenbiziko hogeita hamar urteetan, %23,5 saridun gerretan ibilitako politikariak izan ziren, hauetariko bi bertzerik ezin ditzakegula jo euren ibilirez damututzat—. Ez dirudi Norvegiako batzordekideen ustez bakegintzak zerikusirik duenik 68ko idealisten erotismoarekin. Hare, ez dut uste horretan dagoenik akatsa. Sine-tsiago nago bakezale burudun norvegiar horiek hain estimu handitan dutela bakea, non edozein prezio, gerraren prezioa barne, pagatzeko prest daudenei eman nahiago baitiete maiz saria. Eta honetan dago, hain justu ere, akatsa: bakea *preziaztean*, bakeak prezio bat duela sines-tean, ohartu gabe gerra denik prezio bat, eta ga-restiena, duena.

Sariemaile eta saridun horiek bezala, nik ere ez dut sinesten bakearen erotismoarekin, bai, aldiz, gerraren pornografiarekin, kontsumitzaile gisa bakea *preziazteak* gerraren prezioa pagatzera baikaramatza. Noranahi joatearren peaje-tik libreko bide hutsa baizik ez da bakea. Estimua handiagotan duenak, bakea zorioneko helburu-tzat jotzen duenak aise onartuko du gerraren bi-dea.

seiko urrea

Gaizka Aranguren

Euskara, Iruñea eta datu bilketa

Azken urte hauetan euskara-ren doinua aspaldi ez bezala barreiatu da Iruñean. Duela zenbait aste EGUNKARIAN bertan argi-tara eman zen kale ikerketa baten emaitzek ziotenaren aurka, gero eta gehiago dira euskarak eskuratu dituen eremuak.

Aipatu lan estatistikoaren arabera, Iruñeko Bigarren Zabalgunean %1ek baino gutxiagok egin zuten euskaraz datu hartzailea zebilen inguruetan, edo hark entzunda, bederen. Jakinarazi ez zutena, ordea, zera da: datu hartzailea iruindarra zela eta hark ezagutzen zituen pertsonen zerabilten hizkuntza ezin zuela aintzat hartu. Hortaz, Iruñeko eus-

kaldunen ehuneko garrantzitsua hasiera batetik baztertuta zen datu bilketa horretan. Ziur naiz datu biltzailea Iruñekoa izan ez balitz (eta orduko hartan zegoena bereziki eza-guna da Iruñeko euskaldunen artean), emaitzak bertzelakoak izanen zirela.

Askoz ere benetakoagoa iruditzen zait auzo horretan sortu eta egunik egun 34 urtetan zehar gertatu denaz oharreza. Duela 27 urte, Ikastolako autobusetik jaisten ginenean Conde de Rodezno kalean, beti zegoen aukera Santi edo Retan biltzen ziren Kristo Erregearen Gerrillero zeritzoten haiekin topo egiteko. Ikastolako autobusa zela jakinik, ez ziren maka-

lak haien birao eta keinuak guretzat eta gure gurasoentzat. Ez zegoen inondik inora euskara entzuterik gure auzoan, gure artean ere espainolez aritzen baikinik ikastolatik atera ondoren. Gaur, edozein egunetan, Los Caidoseko kolunpioetan egonik edo Media Lunatik paseoa eginez gero, ohikoa da guraso gazte eta haurren arteko solasaldia euskaraz entzutea. Ekaitza gogorrari aitzin egin beharrean gauden honetan, entzumena laztantzen duten segundak dira.

Hemendik eskatzen dut Bigarren Zabalgunean euskararen erabilera-ri buruz egin zen datu bilketa errepikatuz dezatela; eta oraingoan, otoi, datu biltzailea Iruñeko euskaldun ezaguna izan ez dadila. (Guzti honek ez du erran nahi txalogarria ez denik datu biltzaile jator hark egin zuen egun bateko lana; batez ere orduko hartan zegoen hotza aintzat hartuta).

kornerra

Mikel Elorza

Aurreko bagoietan

Nazioarteko zuzenbidea ikasi genuen, baina ez dut gogoan *behin-behineko estradizioaren* kontu hori. Monica Martinez larrabetzuarraren moduko entregak hasiak ziren ordurako, baina modalidade berria ez. *Euro-presoa* asmatzen ari dira. Tori Josetxo Arizkuren, lau hilabetez atxiki ezazue, zigortu zientu bat urtetara, eta gero atzera bueltan ekarri, gurekin dituen zorrak kita ditzan. Eta orduan *el amigo francés* da marrubiak erre eta arraina putzura botatzen zuelako bi aste lehenago *el cerdo gabacho* zena. Franco hil geroztik Espainiako Estatu gauza asko aldatu dira, baina inon eman bada jauzi izugarria zigor zuzenbidearen arloan izan da: delitu mordoa, zigor askoz luze-agoak, adin txikikoen legea, estradizioak, sakabanaketa, zigorren betetze osoa, talde eta enpresen aurkako neurriak... Zerbaitetan behintzat Europako aurreko bagoietan badira!